

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 19. dubna 2016

Vláda rezignuje na skutečnou ochranu oznamovatelů

Aktuální ochrana oznamovatelů je relativně vysoká. Proto vylučujeme řešení, které by představovalo intenzivnější a složitější zásah do stávajícího právního řádu (např. možnost samostatné „komplexní právní úpravy“). To překvapivě praví aktuální vládní návrh řešení ochrany oznamovatelů nekalých jednání z pera úředníků Úřadu vlády, který právě putuje do připomínkového řízení. Pokud tedy vůbec tato vláda stihne do voleb některý z návrhů schválit, nezmění se pro oznamovatele téměř nic.

Původní plány současné vlády zněly poměrně ambiciózně. Jednou z vládních priorit v boji s korupcí se v roce 2015 stala ochrana osob, které se odhodlají oznámit nekalá jednání odehrávající se zpravidla na pracovišti. Vláda dokonce zřídila pracovní komisi k whistleblowingu, probíhaly podrobné diskuze, jak by měla komplexní a kvalitní ochrana oznamovatelů vycházet z mezinárodních standardů vypadat. Byly pořádány konference, kulaté stoly, semináře, kde se standardy horlivě prezentovaly.

Nyní se zdá, že slibované plány jsou ty tam a vynaložené úsilí všech zúčastněných přijde vniveč. S téměř půlročním zpožděním totiž včera úředníci ministra Dienstbiera zaslali do připomínkového řízení návrh, který měl ochranu oznamovatelů komplexně řešit.

Přestože materiál čítá téměř 60 stran, nabízí dvě, spíše ovšem jednu realistickou variantu „ochrany“. Ta spočívá v zakomponování zákazu postihů a znevýhodňování oznamovatelů v zaměstnání do zákoníku práce, zákonu o státní službě a dalších předpisů upravujících pracovní či služební poměr. Porušení takového zákazu pak má být přestupkem, který bude řešit inspektorát práce. Konkrétní pravomoci inspektorátu práce, však návrh neřeší. Ochrana oznamovatele má dále spočívat v tom, že v momentě, kdy se odvetě oznamovatel brání před soudem, bude v soudním sporu posíleno jeho postavení. Jak ovšem zabránit situaci, aby se oznamovatel k soudu vůbec nedostal, se z návrhu nedozvíme. Druhá předložená varianta by zařadila ochranu oznamovatelů do antidiskriminačního zákona, kde by vznikl nový důvod diskriminace. O této možnosti ale sami autoři záhy tvrdí, že narušuje princip jednotnosti právního řádu a proto ji nedoporučují.

Svůj postup autoři odůvodňují mimo jiné tvrzením, že předpokládaný počet případů oznamovatelů je relativně malý. Jen naše právní poradna ročně přijme desítky podnětů od oznamovatelů, odplata za jejich jednání nastává v podstatě automaticky, neboť chybí účelná ochrana. Proto se samozřejmě celá řada dalších oznamovatelů rozhodne mlčet, uvádí Lenka Franková z organizace Oživení.

„Celý dokument vůbec neřeší, jak a komu podávat oznámení mimo již současně existující (a zpravidla nefunkční) možnosti. Návrh řeší výhradně oznámení podaná zaměstnavateli. Další oblasti, jako například oznamování mimo pracoviště (policii, médiím apod.) či finanční kompenzace oznamovatelům, zůstávají zcela bez povšimnutí,“ dodává Janusz Konieczny, analytik Nadačního fondu proti korupci.

„Je smutné, že předkladatelé nové právní úpravy rezignovali na systémový přístup k ochraně oznamovatelů a omezili se pouze na formalistické řešení, které v praxi opět nic nevyřeší. Bez okamžitých pojištěk ochrany oznamovatelů na jejich pracovní pozici, nemají takové návrhy žádný smysl. Je pro mě otázkou, zda si toho jsou překladaatelé vědomi nebo ne,“ říká Lukáš Wagenknecht z organizace Good Governance.

„Vládní návrh na řešení ochrany whistleblowerů působí tak, že jeho zpracovatelé žijí mimo realitu. Možná by někteří zaměstnanci Úřadu vlády měli chodit na podobná soudní jednání, jaké proběhly s panem Chytilém, Sittou nebo s paní Rajmanovou a netvrdili by, že ochrana oznamovatelů je relativně silná. Minimalistický návrh změn představuje ignoraci zásad dobré zahraniční praxe a osobně jej považuji za výsměch whistleblowerům. Oceňuji ale umění napsat 60 stran o tom, proč vláda nehodlá v této věci skoro nic udělat,“ okomentoval vládní návrh senátor Libor Michálek.

Návrh je zklamáním pro všechny, kteří doufali v ochranu, která bude skutečná a férová a nebude štítem z kartonu.